

Bolesław Gleichgewicht

Sylwetka jubilata

Bolesław Gleichgewicht urodził się 30 kwietnia 1919 roku w Warszawie, ukończył Gimnazjum im. Mikołaja Reja w 1937 roku. Przez następne dwa lata studiował fizykę na Uniwersytecie Warszawskim. Studia te zostały przerwane wybuchem drugiej wojny światowej, która zapoczątkowała jego wieloletnią tułaczkę na wschód. W listopadzie 1939 roku przedostał się z okupowanej stolicy do Lwowa, skąd w 1941 roku uciekł w głąb Rosji i tam został wcielony do Armii Czerwonej.

Po zakończeniu wojny w 1945 roku i demobilizacji, po krótkim okresie pracy w prowincjonalnej szkole, rozpoczął studia matematyczne na Uniwersytecie w Odessie, które ukończył z wyróżnieniem w 1950 roku. Następnie pracował jako nauczyciel matematyki w szkole średniej w Pierwomajsku. Do Polski mógł wrócić dopiero w 1956 roku w ramach repatriacji. Zamieszkał we Wrocławiu i w 1956 roku rozpoczął pracę na Uniwersytecie Wrocławskim w Instytucie Matematycznym, gdzie w 1961 roku uzyskał stopień doktora nauk matematycznych (promotor Stanisław Hartman).

Jego dorobek naukowy stanowi 15 publikacji matematycznych recenzowanych w *Mathematical Reviews* (ID: 74210), publikowanych w latach 1959 - 1985, w większości z dziedziny algebry abstrakcyjnej. Pracę na Uniwersytecie Wrocławskim zakończył w 1982 roku (zwolniony po okresie ukrywania się po wprowadzeniu stanu wojennego). Następnie w latach 1983 - 1985 pracował w Instytucie Matematycznym PAN we Wrocławiu. W latach 1962 - 1968 pracował także w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Opolu (obecnie Uniwersytet Opolski), gdzie prowadził seminarium magisterskie i wykładał algebrę abstrakcyjną. Przez krótki czas pracował także w Wyższej Szkole Oficerskiej Wojsk Zmechanizowanych we Wrocławiu.

Bolesław Gleichgewicht był cenionym wykładowcą i popularyzatorem matematyki. Jest autorem podręczników:

- Elementy algebry abstrakcyjnej (Biblioteczka Matematyczna WSiP), Tom 24. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1970,
- Algebra. Podręcznik dla kierunków nauczycielskich studiów matematycznych, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1975,
- Arytmetyczne zadania tekstowe dla nauczycieli klas 1 - 4. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1988,
- Algebra, Matematyka dla Studentów Uniwersytetów, Wydawnictwo GiS, Wrocław 2004

oraz tłumaczem (wspólnie z Ryszardem Bittnerem, Abrahamem Goetzem, Tadeuszem Huskowskim i Edwardem Piegatem) podręcznika *Rachunek różniczkowy i całkowy* G. M. Fichtenholza. Za działalność na tym polu w 1989 roku otrzymał Nagrodę Główną Polskiego Towarzystwa Matematycznego im. Samuela Dicksteina. Jest członkiem PTM od 1961 roku, w latach 1977 - 1979 i 1979 - 1981 pełnił funkcję prezesa Oddziału Wrocławskiego PTM.

Bolesław Gleichgewicht jest autorem czterech tomów wspomnień: *Zapiski szpiona pijanicy*, *Broniąc nieba*, *Nikołajewka* i *W Odessie*, obejmujących okres od 1 listopada 1939 do połowy 1949. Pierwszy tom tych wspomnień ukazał się jako *Widziane z oddali* (Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 1993). W 1999 roku odznaczony został Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski *w uznaniu wybitnych zasług w pracy naukowej i dydaktycznej* (w 1993 otrzymał Krzyż Kawalerski tego orderu).

Na osobną uwagę zasługuje aktywność Bolesława Gleichgewichta w działalności opozycyjnej w czasach PRL i późniejsze jego polityczne zaangażowanie. Od roku 1976 był on współpracownikiem Komitetu Obrony Robotników (a później KSS „KOR”). W styczniu 1978 roku należał do grona sygnatariuszy deklaracji założycielskiej Towarzystwa Kursów Naukowych, a później działał w grupie wrocławskich uczestników i sympatyków TKN. Reprezentował to środowisko na spotkaniach wrocławskiej opozycji (tzw. Rady Jedności) i był niekwestionowanym autorytetem oraz faktycznym przewodniczącym tego gremium. Od września 1980 roku włączył się aktywnie w budowanie struktur NSZZ „Solidarność”. Współorganizował struktury w Wałbrzychu, a następnie był doradcą tamtejszego Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego. Był członkiem Prezydium i wiceprzewodniczącym Komisji Zakładowej NSZZ „S” na Uniwersytecie Wrocławskim. W marcu 1981 przewodził strajkowi na UWr; a w XI i XII 1981 strajkowi solidarnościowemu ze studentami WSI w Radomiu. W 1981 został członkiem wrocławskiego Komitetu Porozumiewawczego Stowarzyszeń Twórczych i Towarzystw Naukowych.

13 XII 1981 współorganizował strajk na Uniwersytecie Wrocławskim, następnie pozostając w ukryciu do III 1982 kierował tajnymi strukturami Związku na UWr. Poszukiwany był listem gończym, a w sierpniu 1982 został zwolniony dyscyplinarnie z pracy. Ujawnił się w grudniu 1982 roku, a 22 IV 1983 został skazany wyrokiem Sądu Wojewódzkiego we Wrocławiu na 1 rok więzienia w zawieszeniu na 3 lata. Od 1985 współzarządzał zakonspirowanym Polskim Funduszem Praworządności wspierającym represjonowanych; w latach 1986-1989 był członkiem Komisji Interwencji i Praworządności. W roku 1989 został członkiem wrocławskiego Komitetu Obywatelskiego, a w latach późniejszych działał (kolejno) w ROAD, Unii Demokratycznej i Unii Wolności i uczestniczył w dolnośląskich władzach tych ugrupowań.